

بررسی نمادها و نشانه‌های نقوش هندسی در معماری اسلامی ایران:

(نمونه موردی: مسجد جامع قزوین)

ساناز کاظمی^۱ *حسین صفری^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی رشت

۲- عضو هیأت علمی گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی رشت

چکیده:

آفرینش زیبایی در هنر معماری ایران بر اصل تزئین استوار است. در معماری ایرانی قبل و پس از اسلام، عنصر تزئین نقشی اساسی دارد و حضور تزئینات که عمدتاً پرکار و متنوع می‌باشند از معماری جدایی ناپذیر است. در این تحقیق به بررسی نقوش و تزئینات خاص مسجد جامع شهر قزوین پرداخته خواهد شد. پرسشی که در این تحقیق سعی به پاسخگویی آن داریم این است که نقوش و تزئینات به کار رفته در این نوع بناها دارای مفاهیم خاص و نمادگرایانه هستند یا صرفاً عملکرد زیبایی شناسانه دارند. اهمیت پژوهش حاضر به این دلیل است که شناخت هر یک از این نمادها، نسل‌های آتی را با هنر و فرهنگ پیشینیان خود آشنا خواهد کرد و برخی از این نقوش مورد توجه دیگر جوامع قرار گرفته و استفاده مکرر از آنها موجب انتقال آن هنر به نسل‌های بعد شده است. مبانی نظری این تحقیق نشان دهنده تأثیر هنرهای رایج در زمان ساخت بناها و همچنین عناصر نمادین و مفهومی دوران گذشته می‌باشد. تزئینات، بخش جدایی ناپذیر معماری سنتی ایران است. هر چند اندیشه اسلامی با نفی تندیس‌گرایی، نمود تزئینات را به نقوش هندسی، گل‌های اسلیمی و کتیبه‌های خط محدود نموده است ولی هنرمندان سرزمین‌های اسلامی با خلاقیت خود آثار متنوع و زیبایی را آفریده‌اند.

کلمات کلیدی: نمادها و نشانه‌ها، نقوش هندسی، معماری اسلامی، مسجد جامع قزوین